

սկզբան յայսմ բանիցս, նախագասութիւնը. լաւագոյն էր «յաղագս մերոյս սկզբան յայս բանիցս», (կամ՝ «այսր բանիցս»): Այս հասուածն ոօժօ ձեռագործք մէջ չկայ. իսկ միւս ձեռագործքներէն տճ չունին «յաղագս — բանիցս», եւ ԵՖց մը կարգան «մերոյս սկզբան», ուստի եւ ի՞նչ մուտքն միւս ձեռագործք մէջ կրնայ մեկնուիլ երկու չլակած սերէն՝ հնչումն գիւրացներու համար: Աս հասարակ միջնագործքն գրեզգիրներու մէջ յաճախ կը պատահի նոյն իսկ ուղղակած խփիչք գրութիւնն. հմտ. ի մէջ այլոց Խոր. էջ 5, տ. 5, էջ 11, տ. 16, էջ 12, տ. 14 եւն: — յայտ ԵՖ ձեռագործք ունին այդ, ի այս, ց այտ ապա սրբագրուած յայտ, 0 Բոնէցս յայտ. ուստի եւ սկզբնականն եւ ոչ միոյն մէջ պահուած կ'երևայ եւ կարելի էր ըստ իմաստին սրբագրել այդ եւ կամ պահել այդ ըստ ԵՖ:

Էջ 8, տ. 4. փոխանակ «փոխարկեաց, — (Բայց մի դը . . . տ. 13 վասն նորա) — այլ եւ բազում ալք . . .», Այս կիտագրութիւնք անտեղի կը թուին. վասն զի «փոխարկեաց», իբր կը վերջանայ նախագասութիւնն ուստի եւ կը պահանջուէր վերջնէտ եւ «Բայց մի դը», ով կը սկսի նոր հասուած որ «վասն նորա», ով՝ կաւագործ, ուստի եւ «այլ եւ բազում . . .», պիտի գրուէր մեծատառ եւ աւելորդ էր փակագրի:

Էջ 9, տ. 16. «այլ աստէն իսկ, ի սկզբան մերոյ գործառնութեանս, զվասն նոցա կշտամբութեան յարմարել բանս», Կը պահանջուէր կիտագրել՝ «այլ աստէն իսկ ի սկզբան մերոյ գործառնութեանս զվասն նոցա . . .», Հոս «աստէն իսկ ի սկզբան», հին հայերէնի ընտիր բացատրութիւններէն մին է «սկզբէն իսկ», իմաստով:

Սխալ կիտագրութիւն կայ նաեւ էջ 10, տ. 5. «... ի պատմութիւնս» ըստ նոցանէ . . ., ես կը բաղձայի կարգալ. «զի թէ արդարեւ արմանի գովութեան այլք ի թագաւորաց իցեն, որ գրով . . . կարգեցին . . . ի պատմութիւնս, ըստ նոցանէ եւ պարագայեալքն այսպիսով ճգնուած թեան . . . ներքողականաց ի մէջ արժանի եղեն ասից», Այսու բնականաբար իմաստն կը փոխուի:

Կարելի էր գեւ նման սխալ կիտագրութիւններ յիշատակել (հմտ. էջ 11, տ. 1, 7 [լաւագոյն տճ լինին], 13 [կարելի էր ի բաց ձգել եւ այլ ըստ Եժօ], էջ 13, տ. 4 [կարգալ՝ նորմա] եւ այլն):

“Հայոց պատմագիրներու», նախորդ հատորներու կից նշանակուած կար Ս. Գրոց տեղեաց ցանկ մը. հոս զանց առնուած է այս:

* * *

Եւր այս նկատողութիւններն նպատակ ունին բարձրացնել խորինացւոյ ներկայ հրատարակութեան արժեքը, որ արդէն ինքն ըստ ինքեան մեծ է: Անշուշտ այսուհետեւ աւելի գիւրին պիտի ըլլայ՝ պատարաստ հողի վրայ շարունակել խորինացւոյ ուսումնասիրութիւնն՝ թէ ընագրաբնական եւ թէ պատմական մատենագրական տեսակետով, քան որ մինչեւ ցորս հետաւոր էր իսկ այսպիսի պատարաստ հող ընծայելին մեզի էջմիածնի պատուական Ծանախմբի աշխատասեր երկու անգամներ՝ Մ. Արեղեան եւ Ս. Թարութիւնեան, որոնց վաստակն պիտի յարգէ երկար հայ բանասիրութիւնը: Ի՞նչ պիտի յաջորդէ մտաւոր ապագային խորինացւոյ: Կորին, փաւստն, Եղիշէ . . . յամենայն դէպս էջմիածնի յարգելի Ծանախմբին կը մաղթենք կար եւ զօրութիւն՝ որ յառաջ ի լոյս հանելու այսպիսի թանկագին հրատարակութիւններ:

Հ. Ն. ԱՎԴԵՆԱՆ

Ս Ա Ց Ե Ն Ա Գ Ր Ց Ա Կ Ա Ն

ՅՈՒՅԵԿ ԵՒՐՈԳՆԱԿԵՆ-ՀՅՈՆԱԿԵՆ ՀԻՐՈՅՐԵԿԱՌԹԵՆՆԵՐ 1896—1910

(Հարաւան-Երեւան)

2168. Sissoév. — ՅՈՒ ՀՅՈՆՈՒ.
 *2164. Sister E. T. — Aui, Armenia: Sundgate 1897.
 2165. Smith John Hugh. — ՅՈՒ Sykes Mark.
 2166. Smith Lewis Agnes. — ՅՈՒ The Story of Ahiakar.
 2167. Société franco-arménienne. Paris 1897, 8e, p. 2.
 2168. Soden D. H. Freiherr v. — Bericht über die in der Kubbet in Damaskus gefundenen Handschriftenfragmente: Sitzungsabg. d. k. preuss. Ak. d. Wiss. 1903, p. 825—80.
 [Հայերէն եւ վրացերէն ձեռագրական պատահիւններ:]
 2169. Soevil. — ՅՈՒ ՀՅՈՆՈՒ.
 *2170. Soier L. — Armenier und Juden: Z. f. Demogr. u. Stat. der Juden 3 (1907), p. 65—9.

[Յօղանձարիկն ան կարծիքն կը պաշտպանէ, թէ հիփոթիսը չարքն եւ հիւրը նախնիքն ըլլան: — ԳԼԿ. Globus 12 (1907), p. 147 (Andree). — Zbl. f. Anth. 12 (1907), p. 267 f. (Boschen).]

*2171. — — Rasse und Volk der Armenier: Polit.-anthrop. Revue (1907). p. 493—501.

2172. Sourénian Etienne. — Տէր Ողորմաւ. — Choral à trois voix. Par —. Constantinople, Luigi Belloli, 19, 8 p. Fr. 2.—.

2173. — H. — Տես Barkhoutariantz K.

*2174. Souttar R. — A short history of mediaeval peoples. From the dawn of the Christian era to the fall of Constantinople. London, Hodder, 1907. 8°, 680 p. 12 sh.

*2175. Sowa Rudolf v. — Wörterbuch des Dialekts der deutschen Zigeuner. Leipzig, Brockhaus, 1898. 8°, XIV, 198 p. M. 4.50.

[Նկատողութեան կ'աւանդի նայ. Յակար, խար. ժող. թղթիկ, խոր. դղով եւս բաները: — ԳԼԿ. Sprachwiss. Abb. I (1899), p. 238. — Zeit. f. D. Alt. Anz. 43, p. 331—5 (F. N. Finck). — LC. 44, p. 1618 5 (R. Piechcl).]

2176. Spehard Alice. — Տես Bechtigsthalian M.

2177. Spont Henry. — A travers le Caucase. Tiflis: Le Journal 14 (1905), No. 4788.

2178. Sprachwissenschaftliche Abhandlungen. Herausgegeben von Prof. Dr. Lukas v. Patruksy. I (1897—1899). 8°, 320 p., II (1900).

[ԳԼԿ. «Հանդ. Ամս» 1897, էջ 317. — Sprachwiss. Abb. 1901, p. 14—15 (L. Moser).]

*2179. Spry W. J. J. — Life on the Bosphorus: Doings in the City of the Sultan; Turkey, past and present, including chronicles of the Caliphs from Mahomet to Abdul Hamid II. London, Nichols 1898. 8°, 580 p. 9 sh.

2180. St. E. — Ein Wiederfinden. Erzählungen aus Armenien, mit einem Anhang für die deutsche Jugend. Frankfurt a. M., 1902. 8°, 94 p. M. 1.50.

2181. — — Geschichte des deutschen Hilfsbundes für christliches Liebeswerk im Orient 1896—1902: Mittheil. aus dem Orient 8 (1903), p. 122—128.

*2182. Staehelin Fel. — Geschichte der kleinasiatischen Galater bis zur Erricht. der römischen Provinz Asia. Basel Druck d. Allg. Schweiz. Ztg. 1897. 8°, 104 p.

*2183. Staerk Antonius O. S. B. — Die Confessio fidei Armeniorum aus der Dubrowskischen Sammlung der kais. Bibliothek zu St. Petersburg: Vis. Vremennik 14 (1907), p. 192—196.

[Ետեւի կը նշատարակէ լատիններէ ընտրող ան խառնող գաւառութեան, որ Հինգերկի նայկերն 1574ին շնորհիւ Գ. ին տուած է նայերէն, յունարէն եւ լատիններէն լեզուաւ: ՀԱՄՈ. Byz. Zeit. 18 (1909), p. 650.]

*2184. Stamper G. — Die deutsche Armenische Expedition und ihr Ergebnis: Illustr. Zeitg. 1899. Nr. 2986.

*2185. Stanley A. O. — Lectures on the History of the Eastern Church. London, Dent, 1907. 12°, 416 p.

*2186. A Statement and Appeal to Christendom: Armenia (Boston) 1 (1905), No. 8, p. 8—10.

2187. Statuts de l'Union Générale Arménienne de Bienfaisance. Caïre, Alexandrie. Imp. Gambetta, 1909. 8°, 28 p.

2188. Statuten des Allgemeinen armenischen Wohltätigkeits-Vereins. Wien, Mechitharisten-Buchdruckerei, 1910. 8°, 22 p.

2189. Statuten des Armenischen Vereins „Ani“ in Wien. Wien, Spielmann und Kapri, 1902. 12°, 15 p.

2190. Statuten des Vereins des erzbischöflichen Isakowitschen arm. kath. Czernowitzer Schülerheims. Czernowitz, 1897. 8°, 8 p.

*2191. Steen de Jehay, F. van den. — De la situation légale des sujets ottomans non musulmans. Bruxelles, Société belge de librairie, 1906. 8°, 555 p.

2192. Stegenšek Aug. — Marra Arbeiten zur armenisch-georgischen Philologie: Oriens Christ. I (1901), p. 378—8.

*2193. Stein B. — Abdul Hamid, seine Familie, sein Hofstaat. 1901.

*2194 — Henri. — Un arménien à Nemours et une famille égyptienne à Châteaulandon au XVe siècle: Annales de la Société du Gatinai 1899, p. 297—304.

2195. Stein Robert. — Anruf an die Katholiken Deutschlands zugunsten der Armenier. Frei übersetzt aus dem Catholic Mirror 1904, 25. Juni, p. 8.

2196. Steinert Emil. — Ein Ausflug nach Hocharmenien: Westermanns Illust. Deutsche Monatshefte 119 (1905), Heft 590, p. 260—9.

[ՀԱՄՈ. «Հանդ. Ամս», 1906, էջ 31:]

*2197. Stékonis. — Les anciens médecins arméniens: Janus 8 (1904), p. 438 f.

2198. Des Stephanos von Taron Armenische Geschichte. Aus dem Altarmenischen übersetzt von Heinr. Geiser und Aug. Buzekhardt. Leipzig, Teubner, 1907. 8°. 250 p. M. 5.60. (= Scriptores sacri et profani etc. Fasc. 4)

[Հրատարակիչներուն կողմէ որոշէ յառաջարկ կամ զինուորի շնայ եւ ոչ ալ նշանակուած է. թէ որ նշատարակիչից իմ ծառայած է գերմ. թարգմանութեան: — ԳԼԿ. «Հանդ. Ամս» 1908, էջ 317—20 (Հ. Ն. Ա.): — Rev. cr. 1908. I, p. 291 f. (A. Meillet). — Engl. Hist. Rev. 23, p. 643 f. (E. W. Brooks). — Mitt. aus d. hist. Lit. 36, p. 394—6 (F. Hirsch). — «ՀԱՄՈ. «Հանդ. Ամս» 1896, էջ 88: — Krumbacher, Gesch. d. byz. Lit. p. 406—7.]

*2199. Stern Bernhard. — Jungtürken und Verschwörer. Die innere Lage der Türkei unter Abdul Hamid II. 8°, 268 p.

[ԳԼԿ. «Մուրթ», 2003, № 7, էջ 183—7 (Ծ. Ռոփշան):]

*2200. — — Der kranke Mann. [Թարգմ. գերմ. Լ. Բազաբան «Մուրթ», 1906. № 9, էջ 86—116, № 10, էջ 69—75, № 11—12, էջ 66—72: Դառն առաւմբն ալ նշատարակուած է սա խորագրով Եղերն Բ. — Հիւանդ մարդ. կոպտարկանն պատկերներ թիւղիցից: Թարգմ. Լ. Բազաբանի: Տիփ. տպ. «Հիւրէն» 1906. 90, 55 էջ: Գին 30 Կ.]

2201. — — Die moderne Türkei. Erinnerungen, Kulturbilder und Reismomente. Berlin, Harmonie, 1908. 8°, 188 p. M. 2.50.

*2202. — — Unstyrkerne of de Sammensproene. Tyrkiets indre Fortfotning under Abdul Hamid II. Efter

egne Erfassung af Meddelelser af osmannske Partiforere. Oversat af J. C. West. Kjøbenhavn, Forlagskonsortiet. 1902. 8°. 176 p. K. 2.—.

*2203. — — Zwischen Kaspi und Pontus. Kaukasische Skizzen. Breslau, Schles. Buchdruck., 1897. 8°, 258 p. M. 4.

[Հայաստան] D. L. 21, p. 824 und Geogr. III, p. 485 (A. Arakun). — OM. 23, p. 100—108 (F.).]

*2204. Stevenson Francis Seymour. — The case for the Armenians. With an Introduction. London, 1896. 8°, 54 p. 1 sh.

*2205. — — W. B. — The crusaders in the East. A brief history of the wars of Islam with the Latins in Syria during the 12th and 13th centuries. Cambridge, Univ. Press, 1907. 8°, 400 p.

*2206. Sthyr H. V. — Armenians og Armenians. Et lille Bidrag till Bedømmelse af den nyeste Kristendomsforfølgelse. Kjøbenhavn, Bethesvos Bog., 1897, 18 p. paginierte S. *Հանուած Վորտ Լանտ*:

*2207. Stier E. — Entrechtung der armenischen Kirche. Christl. Welt 1903, Nr. 46.

*2208. — — Jahresbericht: Deutsch-arm. Blätter, Nr. 5 (1910), p. 54—60.

[Եր. Տէր-Տիմանեան եւ Էջմիածնայ Միաբանութիւնը. — Թուրք կառավարութիւնն եւ հայկական խնդիրը:]

*2209. — — Reformbewegung in der armenischen Kirche: Christl. Welt 1908, Nr. 39.

*2210. The Story of Ahikar from the Syriac, Arabic, Armenian, Ethiopic, Greek and Slavonic versions. By of C. Conybeare, J. Rendel Harris and Agnes Smith Lewis. London, Clay, 1898. 8°, p. LXXVIII, 162+Append. 74.

[Հայ ընտանիքի *Երաւոր եւ իմաստութիւն Դոկտրայն, էջ 125—162 հրատարակուած է Պարիսի շուրջ, Պողոսեան երկու, Վենետիկի մէկ եւ Էջմիածնի մէկ տպագրիչները: էջ 24—55 անգղ. թարգմանութիւն հայերէնը: — [Հայաստան] — Հանդ. ՄԱՆ 1899, էջ 37 (Հ. Բ. Յ.): — Ac. 56 (1899), p. 213f. — Expos. times 10 (1899), p. 276 f. (E. Nestle). — Th. Lz. (1900), p. 606—609 (M. Lidzbarski). — As. Qu. Rev. 8 (1899), p. 216 (B.). — Rev. cr. 27/8 (1900), p. 4f. (J.-B. Chabot). — Ath. 1901, I, p. 109 f. — Th. Ts. 35 (1902), p. 376—383 (W. C. van Manen).]

*2211. The Story of my Escape. By an Armenian Refugee. Reading 1897.

[Փախուստի պատմութիւնը: Մի հայ փախուսականի պատմութիւնը: *Մշակ, 1897, № 76:]

*2212. Streck Maximilian. — Armenien in qhbrn' Encyclopädie des Islam, p. 452—466.

[Հայաստանի պատմութիւնը ամերիկեան ժամանակներէ մինչեւ մեր օրերը, երկրի վարչութիւնը ու յարաբերութիւնը տարւորեալ նշան:]

*2213. — — Das Gebiet der heutigen Landschaften Armenien, Kurdistan und Westpersien nach den babylonisch-assyrischen Keilschriften: Zeitschr. f. Assyriologie 13 (1898), p. 57—110; 14 (1899), p. 103—172; 15, p. 257—282.

[Հայաստանի, Կուրտիստանի, Եւ Եւրոպական Ասիայի հայկական հատուածները: — Թարգմ. — Հանդ. ՄԱՆ, 1899, էջ 307—311, 325—331, 359—364. 1900, էջ 4—6, 46—51, 81—86, 145—151, 193—197. 1902, էջ 43—48, 182—187, 228—231, 338—340.

1904, էջ 157—160, 185—187, 216—218, 239—242. և արաւմիկ ալ հանուած է առ տիրոջողով Հայաստան, Զրդաստան եւ արեւմտեան Պարսկաստան Բարեւարման Մարտնչական սեպագրերու համաձայն: Գրեց Դր. Մայսիմիլիան Շտրեք: Թարգմանիչ Է. Բաւմարս Գիւլեհիզեան: Լիմնիս, Միկիթ. ապ. 1904, 8°, էջ 227 էջ: Աղգ. Մանդր. Ժ.:]

*2214. — — Keilschriftliche Beiträge zur Geographie Vorderasiens: Mitteil. d. Vorderasiat. Gesell. II (1906), I, p. 44. M. 1.50.

*2215. Strobel Karl Hans. — Romantische Reise im Orient. 1. bis 3. Taus. Berlin-Charlottenburg, Vita, 1910. 8°, 361 p. M. 5.—.

*2216. Struck Ad. — Die Königsgräber von Amassia: Globus 77 (1900), p. 169—174 (ill.).

*2217. — — Durch Pontus nach Amassia: Deutsch. Rdsch. f. Geogr. und Stat. 22 (1900), p. 241—249, 300—309.

*2218. Strzykowski Josef. — Das neugefundene Orphens-Mosaik in Jerusalem: Zeit. d. Deutsch. Paläst.-Ver. 24 (1901), p. 139—165.

[Տիւս այս առիթի Տաշեանի յօդուածը՝ Daschian անունը ներքոյ:]

*2219. — — Der Dom zu Aachen und seine Entstellung. Ein kunstwissenschaftlicher Protest. Leipzig, J. C. Hinrichs, 1904. 8°, p. VII, 100.

[Գիտնական Մաշգրտակի կը համարի թէ Լաւորնի եկեղեցիի շինուած ըլլալ հայկական ժողովրդական ոճով: — [Հայաստան] — Հանդ. ՄԱՆ, 1904, էջ 95—96 (Հայկ.): — Byz. Zeit. 13 (1904), p. 541—545 (Frans Beher). — Monatsschr. f. goth. und kirchl. Kunst 9 (1904), Nr. 7, p. 207—215 (Gust. Franck). — Berl. philol. Woch. 24 (1904), Nr. 41. Sp. 1303 f. (R. Engelmann). — Rev. de l'hist. des rel. 49 (1904), p. 78—81.

*2220. — — Die Beziehungen der armenischen und griechischen Reiche zur byz. Kunst: Byz. Zeit. 10, p. 728—730.

[Schlumberger's Une coffret byzantin etc. յօդուածին առիթ:]

*2221. — — Kleinasien. Ein Neuland der Kunstgeschichte. Kirchenaufnahmen von J. W. Crowfoot und J. J. Smirnov. Unter Benützung einiger Ergebnisse der Expedition nach der asiat. Türkei des kais. Legationsrates Dr. Max Freiherrn von Oppenheim, der issu. Expedition der Gesellschaft zur Förderung deutscher Wissenschaft, Kunst und Literatur in Böhmen, Beiträgen von Bruno Keil, Otto Puchstein, Adf. Wilhelm u. a. Leipzig 1908. 4°, p. VIII, 245. M. 28.—.

*2222. — — Orient oder Rom. Beiträge zur Geschichte der spätantiken und frühchristlichen Kunst. Leipzig, Hinrichs, 1901. 4°, p. VIII, 159.

*2223. — — und Dietz Dr. Ernst und Quitt Dr. Josef. — Ursprung und Sieg der altbyzantinischen Kunst. Mit 4 Tafeln und 18 Abbildungen im Text. Wien, Mechith.-Buchdruck. 1908. 4°, p. XXVIII, 128. Fr. 15.—.

[= Byzantinische Denkmäler III.]

*2224. — — Տիւս Amida. — Atlas.

*2225. Stülpnagel H. v. — Deutsche Frauenmission im Orient. Rundschau über die Arbeit des

morgenländischen Frauenvereines. Berlin, Warneck, 1904. 8°. 286 p. M. 2.—.

*2226. S u p a n A. — Verteilung der armenischen Bevölkerung in Türkisch-Arménien, Kurdistan und Transkaukasien: Petermanns Mitt. 42 (1896).

2227. S v j a s i y. — Anglo-Armenian relations from the XII to XIV centuries: Armenia (Bost.) I (1905). No. 17, p. 8—11.

2228. — — Armenia in [and before] 1878: *Urta* No. 9, p. 7—18, No. 10, p. 8—17.

2229. — — Armenia before 1878: *Urta* 2 (1906). No. 6, p. 11—28.

2230. — — Armenia in and prior to 1878: *Urta* I (1905). No. 12, p. 9—15.

2231. — — Rolin-Jacquemyns and Armenia: *Urta* 2 (1906). No. 7, p. 6—12.

2232. — — Tigrane Yergate on Turkey: *Urta* No. 1, p. 10—12.

2233. — — The Women in Armenia: *Urta* 3 (1907). No. 9, p. 30—37.

2234. — — Marie. — Bedros Atamian: *Urta* 4 (1908). No. 1, p. 25—28.

*2235. S v o b o d a. — Among Kurdish brigands in Armenia: Wide World, Mag. 4 (1899).

2236. S y n d a e o f f B r e s n i t z v. — Im Jocho des Halbmondes: Der christl. Orient 1897, p. 235—238.

2237. S y k e s M a r k. — Dar-ul-Islam. A record of a journey through ten of the Asiatic provinces of Turkey. With an Appendix by John Hugh Smith and an Introduction by E. G. Browne. With maps and illustrations. London, Bickers (N. Y. Scribner), 1904. 8°, p. XXIII, 294. 15 sh.

2238. — — Modern Turkey: Dublin Rev. 144, p. 144—172.

2239. — — Through fine turkish provinces. London, Bickers and son, 1900. 8°, p. VIII. 149. 7 sh.

[Հայաստանի մասին, 1901, էջ 61—62 (Հ. 8. 8.): — PM. 47, Lber., p. 84 (Zimmerer H.). Վերջինս պատկերներով և թվերով նկարագրում է հայ ազգին դժգոհություններով:]

2240. Le Synaxaire arménien de Ter-Israël. — I. Le mois de Navasard (arménien et français). Publié et traduit par le Dr. G. B a y a n, avec le concours de S. A. R. le Prince Max de Saxe. Paris 1910. 8°, p. 845—556. Fr. 12.60. (= Patrologia Orientalis. Tome V. Fasc. III.)

[Հայաստանի մասին. Anal. Boll. 30 (1911), p. 5—27 (P. P.). "Արևիկ", 1910, № 7349 (Գ. 8. Բաղմախան):]

2241. — — II. Moi de Hori. *Urta* Pat. Orient. t. VI, p. 178—356.

2242. S x o n g o t t K r i s t ó f. — Armenisches Märchen aus Siebenbürgen. Málaché — Das Blei: Ethnol. Mitteil. aus Ungarn 5, 4. Heft, p. 110—112.

2243. — — A Magyarhoni Örmény családok genealogiája, tekintettel ezeknek egymás között levő rokonságára, s a vezeték-és keresztnévnek etymologiai értelmére. Eredeti, kiadatlan kútforrások felhasználásával. Írtá — —. Államgyinasiumi tanár, az „Armenia“ szerkesztője. Szamosújvárt, Todoran Endre „Aurora“, 1898. 8°, p. 218. Fl. 2.—. Հանումս „Armenia“ թերթին:

2244. — — A Magyarok eredete és ásiak. Államgyinasiumi nyug. Tanár, az „Armenia“ szerkesztője. Aszerző kiadása. Szamosújvárt, Todoran Endre „Aurora“ 1908. 8°, p. XX, 289.

2245. — — Szamosújvár szab. kir. város. Monográfiája 1700—1900. A városi teljes levéltár. és más kútforrások felhasználásával. Írtá — —. Első kötet. Általános rész. Szamosújvárt, Todoran Endre „Aurora“ 1901. 8°, p. 571.

2246. — — *Urta*. Második kötet. Örmény részletek. *Urta* 1901. 8°, p. 571.

2247. — — *Urta*. Harmadik kötet. A Magyar-Örmény Metropolis. *Urta* 1901. 8°, p. VI, 278.

2248. — — *Urta*. Negyedik kötet. A Magyarországi Örmények ethnographiája. *Urta* 1903. 8°, p. 886. [Հայաստանի աշխարհագրությունը Ա.—Գ. հատոր: Բազմաթիվ արքայական վարչապետներ, արժանազորներ են լինում. Ա, էջ 138—40, 158—60, 291—94, 300—302, 307—10, 312—46, 401—11. Հատ. Բ, էջ 31—32, 148—53, 163—70, 193—98, 205—07, 211—12, 402—03. Ազգ. զորքեր հայերեն (հիմա. տարերայ) եւ հունար. Հատ. Գ, էջ 248—66 եւ Հատ. Դ, էջ 363—95:]

2249. T a c h e l l a E. — Les anciens Pauliciens et les modernes Bulgares catholiques de la Philippopolitaine: Le Muséon 16 (1897) p. 68—90.

[Թաղաքի մասին "Բագ", 1897:]

2250. T a m a r a t i M i c h e l. — L'église géorgienne des origines jusqu'à nos jours. Avec 104 portraits et reproductions de monuments géorgiens, deux cartes géographiques et de nombreux documents inédits. Rome 1910. 8°, p. XV, 710. Fr. 15.—.

[Հայաստանի մասին. Anal. Boll. 30 (1911), p. 106—109 (P. P.). — Rev. de l'Or. Chrét. 1911, p. 335—36 (H. D.). — Rev. d'hist. ecclési. 12 (1911), p. 198—199. — The amer. cath. hist. rescarches 35 (1910), p. 566—567. — Ét. de la Comp. de Jesus 125 (1910), p. 148—150 (J. Petit). — Bull. de litt. ecclési. 1911, p. 48—61 (F. Cavallera). — Echo d'Or. 13 (1910), p. 377—379 (S. Salaville).]

2251. — — Storia del cattolicesimo fra i Georgiani con docum. autentici pubblicati e comment. dal secolo XIII al sec. XII. Tiflis 1902. 8°, p. XII 844 (scritta in Georgiano).

[Հայաստանի մասին. Bessar. Ser. II, vol. 6, p. 237—42 եւ Rev. d'hist. ecclési. 5, p. 228 (A. Palmieri).]

*2252. T a r a y a n z S e d r a k. — Das Gewerbe bei den Armeniern. (Diss.) Leipzig, Druck von Grunbach, 1897. 8°, 65 p.

[Հայերենի մասին "Ազգագր. Հանդ.", 1898, Գ. զորք, էջ 3—71: Առանձին ալ հանումս է ալ խոսքերով թուրքականը. — Հայ ժողովրդի արհեստագործությունը: Տի. սպ. Մ. Դ. Ռոմի. 1898: 8°, 73 էջ: Գիծ 40 Կ. Արտադրական Ազգագր. Հանդեսը:]

2253. T a t e o s i a n N a z a r e t h. — Տես Մահմոմ Շեփեկ Փաշա.

2254. T a t o s i a n S a r k i s H. — Marche de la Liberté ottomane pour piano. Op. 1 dédié à la mémoire du feu célèbre patriote Numik Kemal Bey. Composé par —. Smyrne, Lith. H. Matikian [1908]. 4°, 4 p.

2255. — — Chant Izmirlian pour piano, composé par —. Op. 2 dédié à Sa Béatitude Mgr. Mach-

- théos Izmirlian, patriarche des Arméniens de Turquie. *Մեզ* 1908. 4e, 2 p. Propriété de l'auteur.
- * 2256. — — Chant patriotique arménien pour piano. Arrangé et harmonisé par —. Op. 8. (*Ազգայնական քաղ.*) *Մեզ* 4e, 2 p.
- * 2257. — — Marche célèbre de la Fédération Révolutionnaire arménienne. Arrangé et harmonisé pour piano par —. Dédié à Mr. H. Calayan, représentant de la Fédération Révolutionnaire arménienne (à Smyrne) *Ժառանգություն*. Op. 4. *Մեզ* 1908. 4e, 2 p.
- * 2258. — — Chant patriotique arménien. Op. 5. (*Հայաստանի ազգային*) Arrangé et harmonisé par —. *Մեզ* 1908. 4e, 2 p. Propriété de l'auteur.
- * 2259. — — — Op. 5. (*Հայ քաղաքի մեջ*) Harmonisé et arrangé pour piano. *Մեզ* 1908. 4e, 2 p.
- * 2260. — — Chant populaire arménien Zouloun achhar pour piano. Op. 8. Arrangé —. *Մեզ* 1908. 4e, 2 p.
- * 2261. Tandler Eugen. — Die Parthenachrichten bei Josephus. (Diss.) Berlin, Druck von Ebering, 1904. 8e, 65 p.
- * 2262. — — Zur Geschichte der Alanen: Klio 1909, p. 1—28.
- * 2263. Tcheraz Minas. — An Armeulan hero: Church Bells 1897, p. 431.
- * 2264. — — Archbishop Armenian, the new armenian patriarch of Constantinople: *Մեզ* 1897. January.
- * 2265. — — L'Arménie et les Arméniens: *Bullet. de la Soc. de Geogr. de Mars*. 1898, p. 182—184.
- * 2266. — — Conférence arménienne à Amsterdam. Par —. Sous la Présidence de M. Le Dr. A. Kuyper. Sujet: La Conférence de la Paix et les Massacres arméniens. Librairie Hœweler et Wormser, Amsterdam-Pretoria, 1899. 8e, 32 p. Prix: Fr. 1.—.
- * 2267. — — L'Église arménienne, son histoire, ses croyances: *Le Musée* 1897. No. 4, p. 232—242, 324—329.
- [Հիմն. «Հանդ. ՄԱՍ», 1897, էջ 218:]
- * 2268. — — [Գր. Սարգսյանի մէջ զինգալու-հան զորքը]: *Church-Bells* 1897. No. 1373, April 15.
- * 2269. — — Kamar-Katiba: *Great Thoughts* 8 (1897), No. 202, p. 312.
- * 2270. — — La légende d'Alexandre-le-Grand chez les Arméniens: *Rev. de l'hist. des rel.* 43 (1901), p. 345—351. *Արամատ.* 1902. 8e, 7 p.
- * 2271. — — Lexandra Pandelis. A story founded on fact: *Armenia* (Bost.) 3 (1907), No. 4, p. 18—24.
- * 2272. — — Le Mandiant: *Revue de l'Europe* 1900, Oct.
- [Գր. Գր. «Նոր-Գարն 1900, Թ. 203—204, 210 (Մ. Հանդիման):]
- * 2273. — — Les Martyrs arméniens devant la Conférence de La Haye: *Revue des Rev.* 9 (1899), p. 234—242.
- * 2274. — — Les Massacres d'Arménie: *L'Arménie* 1896, 1er Février *et* North British Daily Mail.
- * 2275. — — Napoléon Bonaparte dans les légendes arméniennes: *Rev. des Rev.* 5 (1899), p. 514—15.
- * 2276. — — *Sbu* Kamar Katiba. — *Penelope*.

- * 2277. Tchobanian Archag. — L'Épître de l'Arménie contemporaine S. S. Mgrditch Khrimian: *Mercure de France* t. 44 (1906), No. 228, Nov. 15, p. 181—201.
- * 2278. — — The Armenian poetry: *Armenia* (Bost.) 4 (1900), No. 1, p. 2—3, No. 2, p. 9—10, No. 3, p. 8—9, No. 4, p. 14—15.
- * 2279. — — The Armenian Question and Europe: *The Internat. Monthly*, Febr. 1902 *et* *Armenia* (Bost.) 1 (1904).
- * 2280. — — L'Arménie, son histoire, sa littérature, son rôle en Orient. Avec un Introduction par Anatole France. Paris, Mercure, 1897. 8e, p. 90. [Գր. Գր. «Մշակ», 1897, Թ. 51: — «Բազմազգային» 1897, Թ. 6: — *L'Arménie* 1897, No. 103. — *Թարգմանում* «Նոր-Գարն», 1898, Թ. 11—15, էջ 166—69, 179—83, 194—99, 212—16 *և* 228—31: — *Նորը ինքնաբերական և հոստերական ալ Թարգմանում է:*]
- * 2281. — — A l'Arménie (Berceuse). Traduit de l'Arménien par l'auteur: *L'Arménie* 1898, No. 116.
- * 2282. — — Les Arméniens et les corporations turques: *Revue des Revues* 1897, No. 1, p. 101—102.
- * 2283. — — Les Arméniennes et la Jeune Turquie. *La Revue blanche* 12 (1901), t. 22, No. 201, 15 Oct. p. 299—301.
- * 2284. — — L'aventure du petit Paysan d'Arménie, conte. (Traduit de l'Arménien par l'auteur): *Mercure de France* (Série moderne), t. 29 (Mars 1899), No. 111, p. 605—615.
- * 2285. — — L'Épopée populaire de David et de Mher: *La Revue* (anc. *Revue des Revues*) 12 (1901) vol. 39, p. 815—821.
- * 2286. — — The Fisherman: *The Woman's Journal* (Bost.) 28 (1897), Oct. 3.
- * 2287. — — Gregory of Narek. Transl. by Y. R.: *Armenia* (Bost.) 3 (1907), No. 4, p. 8—13, No. 5, p. 18—24, No. 6, p. 7—17, No. 7, p. 37—44.
- * 2288. — — Grégoire de Narek. — *Littérature arménienne*: *Mercure de France*, t. 36 (1900), No. 131, p. 369—405.
- * 2289. — — La littérature arménienne contemporaine: *Revue encyclop.* Larousse 8 (1899), Nr. 260—261, p. 756—60, 771—75; 9 (1899), 8. Juillet, No. 305 p. 621—26.
- [Գր. Գր. «Հանդ. ՄԱՍ», 1899, էջ 26—27 (Հ. Յ. Յ.):]
- * 2290. — — Lullaby for Mother Armenia. [Translat.] Alice Stone Blackwell: *Armenia* (Bost.) 1 (1904), No. 2, p. 19—22.
- * 2291. — — Nersès le Gracieux et Grégoire de Narek: *L'Arménie* 1897, 1er Juillet.
- * 2292. — — Poésies. 1. Etranges. — 2. Il faut mourir. Traduits par O. — 3. Sonnet. Traduits par J. — 4. Le bonheur. — Rêve etc. Traduit par H.: *La Patrie* 1908, p. 5—8, 108; 1909, p. 186, 286, 399, 421—22.
- * 2293. — — The Revenge of the Occident: *Armenia* (Bost.) 1 (1905), No. 4, p. 3—11.
- * 2294. — — Seeking. Transl. Alice Stone Blackwell: *Boston Post*, 1897, Sept. 27.
- * 2295. [Chobanian A.] — *Io mi sognari*. Padova 1909, 2 p.
- [Թարգմանում իտալերենի E. Tesač:]

2296. — *ՏՅԱ Աղահսի — À l'Arménie. L'Assassinat. — Boyardjian G. — Chants populaires. — Chirvanzadé. — Komitas Wardapet. — Khoutchak Nahapet. — Poèmes arméniens. — Raffi. — Les Trouvères arméniens. — Zartarian R.*
 *2297. Teanno Leona Caetani di. — Bisanzio e la chiesa orientale alla vigilia della invasione Araba: Studi relig. 7 (1907), p. 73—115.
 *2298. Teichmann Albert. — Ueber die Assisen von Jerusalem und von Antiochien: Festgabe d. jur. Fakultät d. Univ. Basel z. 70. Geburtsf. von Andr. Heusler. Basel, Helbing und Lichtenbahn, 1904, p. 35—38.
 *2299. The Temple of Muazir in Armenia: Journ. Roy. Asiatic Soc. 1905, p. 362f.
 2300. Theodorowicz Auguste de. — La Franc-Maçonnerie en Orient: L'Arménie 1900, Nr. 137.
 2301. — — Les Arméniens de la Pologne: *Ամս* 1898, Nr. 118.
 2302. — — Kwestya ormiańska. Czysty dochód przeznaczony na Mięsy katolickie opiekujące się uciśnionymi chrześcijanami w Turcji. Lwów 1898. 12, 59 p. 1 kor.
 [ՀԱՄԱ. «Հանդ. Ամս», 1898, էջ 123:]
 2303. — — Stefan Piotr K. Azarian, Patriarcha Ormian katolików (1891—1899): *Ruch Katolicki* (Lwów) 1899, Nr. 117—119.
 2304. Teodorowicz Józef. — Mowa wypowiedziana przez ks. — — przy zwłokach ś P. ks. Isaaka Isaakowicza, Archypiskupa Metropolity ob. Orma na dni 26—30 października 1905 roku. Lwów 1905. 4°, 16 p.
 2305. — — List pasteraki K. arcybiskupa — — Do Duchowieństwa i Wiernych obzradk arm. wydany 2. lutego 1902. Lwów 1902. [4°, p. 16 + 12.]
 [ՀԱՄԱ. «Հանդ. Ամս», 1899, էջ 123 (հ. Ռ. Գ.):]
 2306. — — ՏՅԱ Antoniewicz J. B.
 2307. Ter-Akopian S. — Das armenische Märchen vom „Stirrange“: *Globus* 94 (1908), Nr. 13, p. 205—206.
 2308. Ter-Gabrielianz S. — Ueber das Erziehungsweisen der Armenier vor und nach Chr. [Արմաստանի ժողովրդի մը էջ 147—53:]
 2309. Ter-Gregor N. — History of Armenia (illustrated) from the earliest ages to the present time. London, J. Heywood, 1897. 8°, 232 p. 2 sh. 3 d.
 [ՀԱՄԱ. An. Qu. Rev. 3 (1897), p. 447f. (L.S.A.).]
 2310. Ter-Mikaelian Nerses. — Das armenische Hymnarium. Studien an seiner geschichtlichen Entwicklung. Leipzig 1905. 8°, p. VI, 110. M. 4.50.
 [ՀԱՄԱ. «Հանդ. Ամս», 1905, էջ 254—56 (հ. Հ. Հ.): — «Արար», 1908, № 10 (ճոնսիսիսիս Մ.): — «Լուսին», 1906, № 6—7 (հրկ):] — The Journ. of Theol. Stud. 7 (1906), p. 285—292 (F. C. Conybeare). — Götting. Gelehr. Anz. 168 (1906), Nr. 3, 239—249 (F. Nicolaus Finck). — LZ. 1908, p. 1092 (E. P.). — Th. Lz. 1908, p. 23f. (E. C. Achelis). — DL. 1906, p. 138 f. (S. Weber). — Hist. Jb. 97 (1906), p. 656f. (C. W.). Expos. T. 17 (1906), p. 546f. (A. H. Sayce). — Th. Querschr. 88, p. 443f. (Vetter). — Or. Christ. 9, p. 446—449 (Fr. Steinmetzer).
 2311. — — Prof. Dr. F. N. Finck und seine Kritik über „Das armenische Hymnarium“. *Zeichmadien* 1908. 6°, 32 p.
 2312. Ter-Minassiantz Dr. Erwand. — Die armenische Kirche in ihren Beziehungen zu den syrischen Kirchen bis zum Ende des 13. Jahrhunderts. Nach den armenischen und syrischen Quellen bearbeitet. Leipzig, Hinrich'sche Buchhandlung, 1904. 8°, p. XII, 212. M. 7.50.
 (— Texte und Unters. zur Gesch. der altchristl. Lit. N. F. XI. Bd. 4. Heft.)
 [ճանիտիսի մէջ եղ իրատարակէ չոր. զեր. թարգմանիցիս թարգմանիս Ա. Պողոսին (էջ 152—57) Արարցումս յերթս, եւ յերթսիս ու Երեւոյի թարգման (էջ 157—66 չոր.) — ՀԱՄԱ. «Հանդ. Ամս», 1907, էջ 252—256 (հ. Վ. Աղիւսիւս): — Anal. Boll. 1905, p. 269—273 (P. P.). — Lit. Bösch. 31 (1905), Nr. 6, p. 208—210 (S. Weber). — Th. Querschr. 87 (1905), p. 443f. (Vetter). — Th. Lz. 1906, p. 58—60 (G. Krüger). — Lz. 1906, p. 491 (E. P.). — Rev. er. 1906, I, p. 158 (P. Lejay). — «Լուս», 1905, № 31—33, 35—36, 38—40, 42, 44 (Պողոսին Տոթի Ե.): — «Արար», 1907, № 12 (Յոնսիսիսիս Մ.):]
 2313. — — Die Beziehungen der armenischen Kirche zu den syrischen bis zum Ende des 6. Jahrhunderts. Inaugural-Dissertation. Leipzig, A. Pries, 1904. 8°, 59 p.
 [ՀԱՄԱ. Anal. Boll. 24 (1905), p. 269—73 (P. P.). — «Լուսին», 1904, № 4 (Ե.):]
 2314. — — Ein Scr.iben des armenischen Patriarchen Matthäus Ismirlian: *Deutsch-Armen. Blätter* 1910, Nr. 5, p. 60—62.
 2315. — — Einige B-merkungen zu Dr. H. Thopdschians Artikel „Die Anfänge des armenischen Mönchtums“: *Zeitschr. f. Kirchengesch.* 25 (1904), p. 626—630.
 *2316. — — Hat Irenaeos Lc. 1, 46 *Μαρία* oder *Ελεοθε* gelesen?: *Zeitschr. für Neutest. Wiss.* 7 (1906), p. 191f.
 *2317. — — und R. Wagner. — Neue Peshittahandschriften: *Ամս* 6 (1905), p. 282—292.
 2318. — — ՏՅԱ Irenäus.
 *2319. Ter-Mkrttschian Karapet. — Die Thoudrakier unserer Tage: *Zeitschr. f. Kirchengesch.* 16 (1896), p. 253—264.
 2320. — — ՏՅԱ Irenäus.
 2321. Ter Paack Hyrapiet. — ՏՅԱ Narbey Khoren.
 *2322. Tertag and Sarkis. — An Armenian Folk-Tale. Translated from the Ethiopic by E. J. Goodspeed: *American Antiquar. and Oriental Journ.* 28 (1906), May and June, p. 123—140.
 2323. Tersian Prof. Dikran. — Mathematics of Religion. The recent massacres in Turkey foretold in the Bible. Boston 1897. 16°, 4 p. 10 cent.
 2324. — — Paul. — Après les Massacres d'Adana. Quelques mots à nos chers Bienfaiteurs: *Գործիչ* 6 (1912), էջ 3 (հրկ զիւսիւ):
 2325. Tersian Paul, Evêque arménien catholique d'Adana. Tableau des œuvres arméniens catho-

